

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Філологічний факультет

Кафедра журналістики

Є.О. Соломін

**Методичні рекомендації до вивчення курсу
«Теорія і методика журналістської творчості (телебачення)»
для студентів спеціальності 061 «Журналістика»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Ужгород – 2021

УДК 659.144:070(076)
С60

Рекомендовано до друку науково-методичною комісією філологічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол № 2 від 16 грудня 2020 р.).

Укладач: Соломін Євген Олександрович, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «УжНУ»

С60

Соломін Є. О. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Теорія і методика журналістської творчості (телебачення)» для студентів спеціальності 061 «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Ужгород: ФОП Соломіна А. І., 2021. 42 с.

УДК 659.144:070(076)
С60

© Соломін Є. О., 2021 р.

ЗМІСТ

Модульний дескриптор	4
Опис навчальної дисципліни	9
Мета навчальної дисципліни	10
Засоби оцінювання результатів навчання	16
Програма навчальної дисципліни	22
Рекомендовані джерела інформації	40

МОДУЛЬНИЙ ДЕСКРИПТОР

Your faculty or university: Chair of Journalism, Uzhhorod National University					
Study Programme: Journalism					
Module Code	CC8	Level	7	Module Title	Theory and practice of television journalism
Credits ECTS	7,5	Year	3	Weeks	29
Main campus location				UzhNU Educational and Laboratory Building	

Commence	September 2020	Briefing	September 2020
Module Lead/s	Yevhen Solomin	Lecturers	Yevhen Solomin
Pre-requisite or co-requisite		Fundamentals of journalism Theory and practice of radio Journalism	

Class Contact Time	114 hours
Independent study time	111 hours

Description of the module:

The module "Theory and Practice of Television Journalism" is designed for 2 semesters of study and is intended to reveal the basic principles of television industry functioning, to give information on both the theory of television journalism and the practice of

journalistic activity. Within the course the basic terms of television journalism, history of television formation, genre system of television broadcasting, specifics of expressive means of television, features of cameraman's work and editing of television programs are studied. Students get acquainted with the basic principles and principles of modern television journalism, the specifics of the functioning of television in the media system, in particular in the modern conditions of active development of electronic communication, convergent editions.

Project Aims

What You Will LEARN?	What You DO? Teaching and learning activities?
Students learn the basic principles of television functioning as a media and communication, the principles of production activity and the specifics of journalistic creativity; current requirements for production and distribution of content by telecommunication means within the existing information space; optimally apply the theoretical knowledge acquired in practice.	Development of the recommended literature (textbooks, manuals, proper scientific works, directories), its critical comprehension and supplementation of information with the results of one's own scientific search. Searching for topics, their development within the limits of the student editorial office of television broadcasting, organization of filming, writing of materials, their reading, editing and broadcasting. Mastering the process of producing multi-genre programs on TV.

Learning Outcomes Intended Learning Outcomes upon successful completion of	Indicative Deliverables:
	Ability to work in a team in different roles. Formation skills

<p>Module Mastering the basic concepts and specific terms of television production, structure, basic facts and processes of functioning of information television space; understanding the specifics of the functioning of creative teams on television; main stages in the organization of the creative and production process for the production of audiovisual product</p>	<p>of the preliminary and final layout of the information program; organization of creative and production process of program creation, and its distribution. Content search and processing skills for content creation. To have the structure of journalistic material. Create and edit your own materials.</p>
--	--

Assessment and feedback	
Formative Assessments. Please refer to detailed project schedule for key dates and deliverables.	
<p>For the absorption of knowledge from different aspects of television journalism between student's television and student center:</p> <p>F1. Organize at the student editorial board.</p> <p>F2. Engage in a joke that rozrobka themes for the product of the viral virobnitz.</p> <p>F3. I am installing journalistic texts for TB.</p> <p>F4. Montuyut material.</p> <p>F5. Go to efir.</p>	
Summative Assessments. Please refer to detailed project schedule for key dates and deliverables.	
<p>Final evaluation of the module is formed from:</p> <p>C1. Tests to test students' knowledge of the basic concepts of the module: 20%.</p> <p>C2. Production of collective media product, presentation of its audience: 80%.</p>	

Learning resources
<p><i>Dmytrovskiy Z. Ye. Televiziina zhurnalistyka: Navch. posib. Vyd. 3-tie, dopovn. Lviv: PAIS, 2009. 224 s.</i></p> <p><i>Fykhtelyus Э. Novosty. Slozhnoe yskusstvo raboty s ynformatsyei. M.: MedyaMyr, 2008. 200 s.</i></p> <p><i>Solomin Ye. O. Televiziini novyny. Luhanskyi dosvid : monohrafiia. Uzhhorod: FOP Bereza A. E., 2015. 209 s.</i></p> <p><i>Yakovets A. V. Televiziina zhurnalistyka: Teoriia i praktyka: pidruchnyk. K. : Vyd. dim "Kyievo-Mohylianska akademiia", 2007. 240 s.</i></p>
<p>Key web-based and electronic resources:</p> <p>lib.uzhnu.edu.ua – Naukova biblioteka Uzhhorodskoho universytetu</p> <p>ibrary.ukma.kiev.ua – Naukova biblioteka Natsionalnoho universytetu «Kyievo-Mohylianska akademiia».</p> <p>isl.lviv.ua – Lvivska natsionalna naukova biblioteka imeni V. Stefanyka.</p> <p>nbuv.gov.ua – Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho.</p>

Description of the module:

The module "Theory and Practice of Television Journalism" is designed for 2 semesters of study and is intended to reveal the basic principles of television industry functioning, to give information on both the theory of television journalism and the practice of journalistic activity. Within the course the basic terms of television journalism, history of television formation, genre system of television broadcasting, specifics of expressive means of television, features of cameraman's work and editing of television programs are studied. Students get acquainted with the basic principles and principles of modern television journalism, the specifics of the functioning of television in the media system, in particular in the modern conditions of active development of electronic communication, convergent editions.

The purpose of the module - students learn the basic principles of television functioning as a media and communication, the principles of production activity and the specifics of journalistic creativity; current requirements for production and distribution of content by telecommunication means within the existing information space; optimally apply the theoretical knowledge acquired in practice.

The main types of activities for an hour take € recommended recommended literature (manual, social, scientific, critical), more critical osmislated and additional information on the results of science-based science. Poshuk topics, how to distribute between student editorial television, organizing news, writing materials, editing, editing and editing in efir. Using the process of virology programs on TB.

Control and assessment of primary students. In order to absorb the knowledge of the most important aspects of the student's television journalism, they will test father-in-law (20%), that they'll include a collective media product, present their audience (80%).

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 7,5	Рік підготовки: третій	
Загальна кількість годин – 225		
Кількість модулів – 4	Семестр: 5-6	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 аудиторних – 112/48 самостійної роботи студента – 113/177		
	Лекції:	
	38	28
	Практичні (семінарські):	
	-	-
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	74	20
Форма підсумкового контролю: усний з елементами тестів	Самостійна робота:	
	113	177

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Теорія і методика журналістської творчості» є ознайомлення студентів з теоретичними засадами тележурналістики, історією телебачення та його роллю в суспільстві, специфікою та складовими телевізійної комунікації, історичними етапами розвитку телебачення як технології і професії; набуття ними комплексного розуміння сучасного телевізійного процесу та розподілу професійних ролей на ТБ; вивчення студентами системи жанрів телевізійної журналістики, методів роботи з джерелами інформації, принципів взаємодії з ньюзмейкерами, учасниками подій та експертами, телеаудиторією; знайомство з технологією створення аудіовізуального продукту в різних телевізійних жанрах, структурою та принципами верстки телепрограм; вироблення у студентів практичних навичок роботи у творчій групі, планування знімального процесу, моделювання телевізійних повідомлень, критичного аналізу творів у сучасному телеесфері.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов;

ЗК01. Здатність до критичного мислення, поглибленого наукового аналізу реалій масової комунікації, формулювання умовиводів із прогностичною метою;

ЗК02. На основі системних знань з українського журналістикознавства вільного володіння фаховим терміноапаратом, вільна орієнтація в новітніх теоріях,

концепціях, гіпотезах, здатність до їх філософської інтерпретації;

ЗК04. Усвідомлення потреби постійного самовдосконалення, спроможність опрацьовувати сучасні наукові джерела різного типу, враховувати їх у своїй діяльності, прагнути до систематичного підвищення кваліфікації;

ЗК05. Здатність самостійно виявляти, опрацьовувати, застосовувати інформацію різного типу з різноманітних джерел; ефективно використовувати інформаційнокомунікаційні технології;

ЗК06. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК07. Здатність працювати в команді;

ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою;

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності;

СК02. Здатність формувати інформаційний контент;

СК03. Здатність створювати медіапродукт;

СК04. Здатність до наукового викладу та оформлення результатів фундаментальних та прикладних досліджень, а також аналізу відомостей, отриманих під час наукової діяльності;

СК08. Здатність використовувати різні методи пошуку, оброблення та аналізу різноманітної інформації, будувати та розвивати логічні аргументи з чітким формулюванням висновків щодо них;

СК09. Здатність прогнозувати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи інформаційні акції, зважаючи на положення і методи інших (не соціальнокомунікаційних) наук;

СК10. Здатність осмислювати, аналізувати інформаційнокомунікаційні, суспільні процеси, виробляти та коригувати стратегію, план дій з огляду на зміну ситуації;

СК12. Здатність виконувати дослідження різного типу (фундаментальні, прикладні), аналізувати та враховувати їхні результати у професійній діяльності;

СК14. Здатність критично оцінювати свій та чужий інформаційний продукт, інформаційну діяльність загалом;

СК15. Здатність координувати виконання власних редакційних завдань із завданнями колег;

СК16. Здатність спілкуватися, співпрацювати зі спеціалістами інших сфер, представниками різних професійних груп, експертами з різноманітних галузей знань тощо з метою виконання журналістських завдань;

СК17. Здатність виокремлювати під час виконання виробничих завдань факти, події, процеси та ін., про які бракує знань і які не вдається відтворити, що передбачає необхідність у самоосвіті та професійному вдосконаленні

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Теорія і методика журналістської творчості» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК07. Основи журналістики;

ОК10. Основи масової комунікації;

ОК12. Теорія і практика друкованої журналістики;

ОК13. Теорія і практика радіожурналістики.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Теорія і методика журналістської творчості», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі	ПР01

отриманих знань.	
Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.	ПР02
Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.	ПР03
Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.	ПР04
Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.	ПР05
Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег.	ПР07
Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.	ПР11
Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.	ПР13
Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.	ПР14
Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.	ПР15
Планувати свою роботу та роботу колег, спрямовану як на генерування інформаційного контенту, так і створення медіапродукту, а також його промоцію.	ПР16
Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.	ПР18

Глибоко розуміти специфіку медіа Закарпаття як поліетнічного прикордонного регіону України, враховувати у професійній діяльності.	ПР19
Опанувати специфіку роботи в новітніх засобах масової інформації, майстерно оперувати сучасними методами роботи журналіста в умовах глобалізації, гібридної війни та потреб демократичного розвитку українського суспільства.	ПР20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Теорія і методика журналістської творчості»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
На основі вивчення теоретичних основ, сформувати практичні навички журналістської діяльності на телебаченні, розуміти місце і роль телебачення в системі соціальних комунікацій та суспільно-політичних процесах	ПР01
Визначати принципи організації телевізійного мовлення, особливості управління телевиробництвом на загальнонаціональному та регіональному та місцевому рівнях	ПР06
Працювати в команді, знаходити порозуміння з колегами у творчій групі, орієнтуватися у надзвичайних ситуаціях та обставинах	ПР16
Уміти моделювати телевізійні журналістські тексти в інформаційних, аналітичних та художньо-публіцистичних жанрах	ПР20

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни «Теорія і методика журналістської творчості» є стандартизовані та наскрізні тести; командні проєкти; аналітичні звіти, реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань; студентські презентації; завдання на лабораторному (телевізійному) обладнанні, реальних об'єктах; інші види індивідуальних та групових завдань із створення телевізійних проєктів; контроль у вигляді модульної контрольної роботи; екзамен.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна або письмова з наступними видами: групове та індивідуальне опитування, контрольна (самостійна) робота, індивідуальна або групова презентація виконаного завдання, аналіз практично-наукових ситуацій (представлених у вигляді текстового, графічного або усного матеріалу), аналіз варіантів вирішення означеної проблеми, тести, підготовка та захист реферату з проблем курсу, комп'ютерне тестування.

Форма модульного контролю: письмова у вигляді колоквиуму та модульна контрольна робота з елементами комп'ютерного тестування на платформі Moodle та практичного творчого завдання.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен з елементами тестів на платформі Moodle може бути виставлений за результатами суми балів, набраних студентом

при поточному контролі на лабораторних заняттях, тематичному контролі, за результатами самостійної, індивідуальної роботи й підсумкової модульної контрольної роботи. Сума балів за всі види робіт дорівнює 100 балам та обраховується через середнє арифметичне.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
(модуль 1)**

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
10	10	10	15	15		

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
(модуль 2)**

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	40	100
15	15	15	15		

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
(модуль 3)**

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T10	T11	T12	T13	40	100
15	15	15	15		

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
(модуль 4)**

Поточне оцінювання та самостійна робота		Модульна контрольна робота	Сума
Т14	Т15	40	100
30	30		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльно сті здобува ча вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
	Кільк ість	Максим альна кількіст ь балів (сумарн а)	Кільк ість	Максима льна кількіст ь балів (сумарна)	Кільк ість	Максим альна кількіст ь балів (сумарн а)	Кільк ість	Максим альна кількіст ь балів (сумарн а)
Лаборат орні заняття (допуск, виконан ня та захист)	-	-	36		30		8	
Комп'ю терне тестува ння при тематич ному оцінюва	1	60	4	20	1	20	-	20

нні								
Презентація телепроєкту	-	-	4	25	1	20	1	20
Модуль на контрольна робота	1	40	1	40	1	40	1	40
Разом		100		100		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка відмінно (А) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (В) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (С) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (E) виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь серйозний елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення екзамену (без підсумкового іспиту). Студент має право підвищити оцінку, складаючи екзамен.

Шкала оцінювання: національна та ESTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ESTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Загальна кількість балів, яку може отримати студент – 100 балів. Вони досягаються шляхом сумування результатів оцінок за всі види робіт та виведення середнього арифметичного. Отримані бали переводяться також в оцінку за чотирибальною національною шкалою «Відмінно» отримує студент за відмінне виконання роботи та відповіді без істотних помилок та огріхів (90-100 балів). «Добре» студент отримує якщо робота виконана правильно, але допущені незначні помилки, що істотно не

впливають на результат контрольної роботи (74-89 балів). «Задовільно» отримує студент якщо робота виконана не в повному обсязі, допущена певна кількість помилок та неточностей, відсутні висновки за виконаними розрахунками (60-73 бали). «Незадовільно» отримує студент у разі допущення великої кількості помилок (менше 60 балів), що потребує додаткового опрацювання навчального матеріалу для отримання позитивної оцінки.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Природа та функції телебачення. Вступ до курсу. Предмет і завдання курсу, його місце в системі професійної підготовки телевізійних журналістів; характеристика основної літератури. Місце телебачення в системі засобів масової комунікації. Специфіка телебачення: телевізійна достовірність, образність, комунікативність, її опосередкованість технікою та технологіями. Роль і значення телебачення в системі ЗМІ: відмінності від преси, радіо, Інтернету. Суспільні функції телебачення (інформаційна, культурно-просвітницька, соціально-педагогічна, організаторська, освітня, рекреативна, інтегративна).

Тема 2. Історичні віхи становлення та розвитку телебачення. Телебачення як винахід ХХ століття. Соціальні та науково-технічні передумови виникнення телебачення. Телебачення як результат праці вчених і винахідників різних країн світу (Гамільтон, Максвелл, Фарадей, Герц, Попов, Марконі, Розинг, Ніпков, Зворикін). Віхи «технічної історії» телебачення. Експериментальне мовлення 1930–40-х років. Харківський етап «аматорського телебачення». Будівництво

перших телецентрів. Проблеми науково-технічного розвитку світового телебачення.

Тема 3. Етапність розвитку телебачення. Перший етап (1939 – 1951 рр.) – спроби технічних експериментів у сфері практичного інформаційного телемовлення: перша телетрансляція з Києва. Роль місцевих студій у творчому розвитку телебачення. Інформація та аналітика на телеекрані 60-х років. Проблема персоніфікації та поява авторських програм. Урядові постанови 1960 року та їхній вплив на розвиток радянського телебачення.

Другий (1951 – 1972 рр.) – закладання основ інформаційного телемовлення в Україні. Формування ТБ як засобу масової комунікації у 50-ті роки. Протиріччя та парадокси взаємовідносин телебачення і суспільства. Зародження тележурналістики як професії. Пошуки нових форм журналістської роботи.

Третій (1972 – 1991 рр.) – розвиток функціональних особливостей та становлення типологічних основ українських інформаційних телепрограм. Зміни в телевізійній політиці в 70-ті роки. Централізація системи управління ТБ в 70-ті – першій половині 80-х років. Період «тотального відеозапису». Взаємовідносини телебачення і життя, телебачення і глядача в цей час. Телебачення як «рупор санкціонованої інформації». Важка доля нових форм і рубрик на телеекрані. Взаємозв'язок центрального телебачення і місцевих студій.

Четвертий етап (1991 – 1996 рр.) – остаточне становлення типологічної взаємозалежності програм інформаційного телемовлення і, відповідно, фіксація основних параметрів журналістської діяльності щодо відображення інформації в телеєфірі. Роздержавлення. Комерціалізація ТБ. Формування приватного сектору мовлення. Кризові явища в телемовленні як відображення кризового стану суспільства («уявний плюралізм», орієнтація на розваги, зниження культурного рівня телепередач тощо).

Тема 4. Сучасний стан розвитку телебачення.

Особливості національного телевізійного простору. Мережа телемовлення: структура та зв'язки. Явище «формату». Проблеми регіонального телемовлення. Специфіка і функції місцевого ТБ. Роль регіонального ТБ в розвитку телебачення в країні. Фактори, що впливають на програмну політику місцевого ТБ. Пошуки «власного обличчя» регіональними ТРК. Місцеві ТРК як своєрідний «каталізатор» соціально-політичного та творчого життя регіону. Особливості комерційних ТРК в регіонах, проблема конкуренції. Суспільне мовлення. Система телемовлення Закарпаття.

Тема 5. Анексія телевізійного простору в Автономній Республіці Крим, окремих районах Луганської та Донецької областей. Телемовлення під час війни Росії проти України. Інформаційна війна. Особливості роботи тележурналістів у зоні бойових дій. Робота тележурналіста в кризових ситуаціях: професійні стандарти, правовий захист, медіабезпека. Висвітлення збройних конфліктів. Точність інформації і етика при висвітленні конфліктів. Сучасні методи ведення інформаційної війни та їх застосування у медіапросторі України. Форми і способи інформаційної боротьби в умовах «гібридної війни». Концепція

Модуль 2

Тема 6. Інформаційне телевізійне мовлення. Діяльність інформаційних служб телевізійних новин. Професійні стандарти новинної журналістики: баланс думок і точок зору, достовірність, відокремлення фактів від коментарів, точність, повнота, оперативність. Редакційні засади інформаційного мовлення ПАТ «Національна суспільна

телерадіокомпанія України». Особливості планування та верстки, формування «порядку денного», роль ведучого в програмі. Проблема конкуренції інформаційних програм. Основні тенденції розвитку телеінформації.

Тема 7. Основні жанри інформаційної журналістики. Особливості інформаційних жанрів тележурналістики. Інформаційний привід. Новина. Структура новини. Інформаційне повідомлення (БЗ, БЗ+ЛАЙФ, БЗ+СХ). Специфіка сучасної репортажної тележурналістики. Різновиди репортажу: подієвий, тематичний, проблемний, спеціальний репортаж. Відновлений (інсценований) репортаж методом реконструкції події. Послідовність дій журналіста при підготовці та видачі в ефір телерепортажу.

Тема 8. Особливості інформаційних жанрів тележурналістики: інтерв'ю. Методологічні основи роботи над інтерв'ю: підготовка, проведення, опрацювання та видача в ефір матеріалу. Різновиди інтерв'ю: інтерв'ю-факт, інтерв'ю-думка, інтерв'ю-портрет, інформаційне інтерв'ю, проблемне інтерв'ю, протокольне інтерв'ю, інтерв'ю-опитування (анкетування, бліц). Особливості проведення та забезпечення репрезентативності й балансу. Форми організації та технологія телевізійного інтерв'ю. Етапи роботи над інтерв'ю, драматургія інтерв'ю, режисура інтерв'ю (вибір місця та часу, врахування ситуації, обставин, людського фактору, підготовка питань та їх різновиди, питання, яких слід уникати, інтерв'ю зі складними співрозмовниками). Специфіка телеінтерв'ю (ефективний «трикутник»: журналіст – співрозмовник – глядач в інтерв'ю). Вимоги до інтерв'юера (характер питань, тональність, драматургія інтерв'ю, виконавча майстерність, імпровізація).

Тема 9. Особливості інформаційних жанрів тележурналістики: журналістське розслідування.

Журналістське розслідування як метод та жанр. Світова практика журналістських розслідувань. Специфіка проведення журналістського розслідування в Україні. Безпекові складові проведення журналістських розслідувань. Суспільна значущість журналістських розслідувань як важливий чинник розвитку медіа. Метод спостереження та його основні форми (довготривале спостереження, «прихована камера», метод спровокованої ситуації тощо).

Модуль 3

Тема 10. Екранна публіцистика. Загальна характеристика екранної публіцистики (аналітичної та художньої телевізійної публіцистики). Становлення екранної публіцистики: від описового зображення життя до глибинного аналізу дійсності. Особистісний погляд журналіста на світ і людину. Роль особистості тележурналіста в екранній публіцистиці. Сучасні тенденції розвитку екранної публіцистики.

Тема 11. Аналітико-публіцистичні жанри телевізійної журналістики. Аналітичний огляд як традиційний усталений жанр. Характеристика жанру і його різновидів: загального та тематичного огляду (міжнародного, спортивного, музичного, економічного, політичного). Особливості створення підсумкової щотижневої програми. Принципи відбору подій у випуск та верстки огляду, тематичні блоки, смислові зв'язки, хронологія подій, часові межі, хронометраж. Ампула оглядача на ТБ. Коментар як монологічний жанр на ТБ. Телевізійний діалог: бесіда, дискусія, ток-шоу. Загальні риси та жанрові відмінності.

Тема 12. Художньо-публіцистичні жанри телевізійної журналістики. Специфіка художніх жанрів на ТБ: нарис, есе, замальовка, фейлетон, памфлет. Поєднання документальності, публіцистичності й образності, особливості створення образу на екрані. Особливості сценарної роботи в художніх жанрах. Поняття «внутрішній монолог», «авторське бачення». Парадокси «авторського бачення». Текст і підтекст. Стилистика. Внутрішня та зовнішня композиції художньо-публіцистичного твору. Проблема пошуку форми, художнього образу, прийомів.

Тема 13. Документально-ігрові, ігрові та художні жанри на телеекрані. Телевізійна передача, програма, канал як складні телевізійні форми. Походження понять. Жанрова синтетичність (взаємодія інформаційних, публіцистичних і художніх жанрів) – ключова риса сучасних телепрограм. Телевізійні видовища (шоу), телеконкурси, телеігри, телевікторини, квізи. Телевистава, телеконцерт, телефільм – складні художньо-публіцистичні жанри/форми на телеекрані. Специфіка та принципи постановки телевізійних видовищ. Взаємодія простору і часу, умовності й документальності в телевізійному творі. Сучасні проблеми телевізійного мистецтва.

Модуль 4

Тема 14. Етика в роботі тележурналіста. Етичні засади професійного журналіста. Мова ворожнечі. Джинса. Діти та підлітки в телеесфері. Демонстрація людей з особливими потребами та інших вразливих груп населення. Гендерний баланс в медіа. Точність інформації і етика при висвітленні конфліктів. Професійна діяльність журналіста й приватне життя людини. Поняття приватного життя людини. Втручання журналіста у приватне життя особи: етичний та законодавчий аспекти. Поняття публічної персони. Висвітлення приватного життя публічних осіб. Особливості висвітлення злочинів, вчинених на ґрунті гомофобії чи трансфобії. Толерантність і

мультикультуралізм як орієнтири професійної поведінки тележурналіста.

Тема 15. Правові та юридичні аспекти діяльності тележурналістів. Законодавче забезпечення прав та свобод журналістів. Правові наслідки порушення прав та свобод журналістів. Доступ до інформації. Авторське право та відповідальність за плагіат. Відповідальність за поширення недостовірної інформації. Обмеження свободи слова: законодавча регламентація.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	усього	у тому числі				
		Лекції	Практичні семінарські	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
5-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Предмет і завдання курсу, його місце в системі професійної підготовки телевізійних журналістів. Специфіка	11/16	1/1				10/15

телебачення: телевізійна достовірність, образність, комунікативність, її опосередкованість технікою та технологіями.						
Тема 2. Історичні віхи становлення та розвитку телебачення. Соціальні та науково-технічні передумови виникнення телебачення.	11/16	1/1				10/15
Тема 3. Етапність розвитку телебачення.	10/13	1/1				9/12
Тема 4. Сучасний стан розвитку телебачення. Особливості національного телевізійного простору. Мережа телемовлення: структура та зв'язки. Явище «формату». Проблеми регіонального	10/13	1/1				9/12

телемовлення						
Тема 5. Анексія телевізійного простору в Автономній Республіці Крим, окремих районах Луганської та Донецької областей. Телемовлення під час війни Росії проти України. Інформаційна війна.	11/12	4/2				7/10
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	53/70	8/6				45/64
Модуль 2						
Тема 6. Інформаційне телевізійне мовлення. Діяльність інформаційних служб телевізійних новин. Проблема конкуренції інформаційних програм. Основні тенденції розвитку	21/16	4/2		10/4		7/10

телеінформації.						
Тема 7. Основні жанри інформаційної журналістики. Новина. Структура новини. Інформаційне повідомлення. Специфіка сучасної репортажної тележурналістики.	21/16	4/2		10/4		7/10
Тема 8. Особливості інформаційних жанрів тележурналістики : інтерв'ю. Методологічні основи роботи над телеінтерв'ю. Особливості проведення та забезпечення репрезентативності й балансу. Вимоги до телеінтерв'юера.	21/12	4/2		10/-		7/10
Тема 9. Особливості інформаційних	15/14	2/2		6/2		7/10

жанрів тележурналістики : журналістське розслідування. Журналістське розслідування як метод та жанр. Суспільна значущість журналістських розслідувань як важливий чинник розвитку медіа.						
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	78/58	14/8		36/10		28/40
Разом за 5 семестр	131/128	22/14		36/10		73/104
6-й семестр						
Модуль 3						
Тема 10. Екранна публіцистика. Становлення екранної публіцистики: від описового зображення життя до глибинного аналізу дійсності. Сучасні тенденції розвитку екранної публіцистики.	20/26	2/4		10/4		8/18
Тема 11.	20/20	2/2		10/-		8/18

<p>Аналітико-публіцистичні жанри телевізійної журналістики. Аналітичний огляд як традиційний усталений жанр. Характеристика жанру і його різновидів. Загальні риси та жанрові відмінності.</p>						
<p>Тема 12. Художньо-публіцистичні жанри телевізійної журналістики. Специфіка художніх жанрів на ТБ: нарис, есе, замальовка, фейлетон, памфлет. Проблема пошуку форми, художнього образу, прийомів.</p>	20/27	2/4		10/6		8/17
<p>Модульна контрольна робота</p>						

Разом за модуль	60/73	6/10		30/10		24/53
Модуль 4						
Тема 14. Етика в роботі тележурналіста. Етичні засади професійного журналіста. Мова ворожнечі. Джинса. Толерантність і мультикультуралізм як орієнтири професійної поведінки тележурналіста.	16/12	4/2		4/-		8/10
Тема 15. Правові та юридичні аспекти діяльності тележурналістів. Законодавче забезпечення прав та свобод журналістів.	18/12	6/2		4/-		8/10
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	34/24	10/4		8/-		16/20
Разом за 6 семестр	94/97	16/14		38/10		40/73
Разом за курс	225	38/28		74/20		113/177

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Основи роботи з телевізійною камерою та мікрофоном, робота в кадрі та поза кадром, робота в команді з оператором, спілкування із співрозмовником, формування власного телевізійного іміджу.	10	4
2.	Види і прийоми монтажу, візуальні рішення. Основи роботи із професійними монтажними програмами (Adobe Premier Pro та ін.)	10	4
3.	Технологічні основи підготовки та випуску в ефір інформаційних програм (формування творчих команд (редакцій), розподілення ролей, формування «порядку денного», зйомка, робота з текстом, монтаж, ефір, запис програми, розміщення в мережі).	10	-
4.	Принципи організації та функціонування конвергентного <i>нюзруму</i> .	6	2
5.	Виробництво «Ток-шоу»: поєднання «розмовної» та «ігрової» сутностей. Ключові елементи жанру (ведучий, співрозмовники, «внутрішній» глядач та експерти, глядач біля телеекрану) та розміщення в мережі.	10	4
6.	Специфіка художніх жанрів на ТБ. Телевізійний нарис як ключовий жанр художньої телепубліцистики, складність і багатомірність нарису, поєднання документального дослідження та	10	-

	оповідання.		
7.	Створення студійної програми публіцистичного спрямування (тема – на вибір студента).	10	-
8.	Підготовка до створення проєкту з етнотолерантності: сценарний план, режисерський задум, операторська майстерність.	4	-
9.	Виробництво проєкту «Поліетнічне Закарпаття: українські румуни» (варіати: німці, угорці, словаки, чехи, поляки») та розміщення в мережі	4	-

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Місце телебачення в системі засобів масової комунікації: телебачення і радіомовлення, телебачення і театр, телебачення і кінематограф. Суспільні функції телебачення. Ідеальна модель телебачення та реальна практика. Телебачення і політика.	10	15
2.	Особливості телевізійної комунікації. Інформація і комунікація в аудіовізуальному екранному просторі. Модель «комунікатор – повідомлення – канал – аудиторія». Категорії: «спілкування», «комунікація» і «вплив».	10	15
3.	Масова комунікація як форма опосередкованого спілкування. Специфіка телевізійного спілкування, форми і способи телекомунікації. Монологічна і діалогічна	9	12

	комунікація; політична залежність і технологічні можливості. Інтерактивне телебачення, його специфіка та можливості.		
4.	Телебачення в сучасному світі. Комерціалізація телебачення – загальносвітова тенденція. Реклама та комерційна журналістика як творчість. Зміцнення ролі та розвиток місцевих ТРК. Медагрупи в системі вітчизняного телемовлення.	9	12
5.	Взаємодія телекомпаній у світовому просторі. Роль Інтернет-технологій в обміні відеоінформацією та розвиток Інтернет-мовлення. Заходи деокупації українського національного інформаційного простору.	7	10
6.	Статус журналіста в системі інформаційних та комунікаційних відносин у суспільстві. Соціальні функції та межі відповідальності тележурналіста. Соціальні та особистісні фактори в телекомунікації. Проблема професіоналізму і специфіка майстерності тележурналіста. Знання, уміння і навички тележурналіста.	7	10
7.	Мультимедійні основи виробництво контенту: вітчизняні реалії та світовий досвід.	7	10
8.	Критерії оцінки журналістської роботи на ТБ. Екранний образ телевізійного журналіста. Образи популярного та непопулярного тележурналіста у сприйнятті глядачів.	7	10
9.	Журналістські професії та ампула на телебаченні. Телерепортер, коментатор, оглядач, інтерв'юер, шоумен, модератор,	7	10

	ведучий новин. Створення іміджу на телеекрані.		
10.	Журналістська спеціалізація на ТБ. Горизонтальна, вертикальна і жанрова спеціалізації в тележурналістиці. Умовна спеціалізація в теленовинах. Спеціалізація в телепубліцистиці. Стрінгерство, інвестигейтерство (розслідувальна журналістика). Тележурналіст – телепрограма – телеаудиторія у процесі телекомунікації.	8	18
11.	Телеаудиторія як активний учасник процесу комунікації Проблема контакту телебачення і глядача. Типологія телеаудиторії, критерії її класифікації Особливості телеаудиторії, значення та наслідки її вивчення.	8	18
12.	Принципи жанрової класифікації на ТБ. Основні групи жанрів на телеекрані: інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні. Характеристика груп та притаманної їм сукупності усталених жанрових ознак. Сучасні тенденції розвитку телевізійних жанрів.	8	17
13.	Толерантність і мультикультуралізм як орієнтири професійної поведінки тележурналіста.	8	10
14.	Правове регулювання діяльності медіа та журналістів. Проблемні зони медіавиробництва. Деолігархізація в медіасфері.	8	10

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання видаються здобувачам вищої освіти індивідуально і складаються із питань для дискусій, підготовки доповідей, інформаційних повідомлень з проблемних питань. Індивідуальне завдання виконується самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення навчальної дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби навчання: комп'ютерне обладнання навчального ТРЦ та кабінету мультимедійної платформи «Media Vista» (<https://mediavista.com.ua/about-us>), телевізійне обладнання ТРЦ.

Платформа електронного навчання ДВНЗ «УжНУ» MOODLE.

Програмне забезпечення: основне преінстальоване та ліцензійне програмне забезпечення для персональних комп'ютерів, надане у рамках міжнародного Проєкту ЄС Еразмус+ DESTIN (<http://destin.uzhnu.edu.ua/home-en/>).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Голуб О. П. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. К.: ТОВ “Софія-А”, 2016. 184 с.
2. Дмитровський З. Є. Телевізійна журналістика : навч. посіб. Львів : ПАІС, 2009. 224 с.
3. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. 3-тє вид. Львів: ПАІС, 2008. 276 с.
4. Мой Д., Ордольтф М. Телевізійна журналістика: Практична журналістика, том 62 /Пер. з нім. В. Климченка. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 234 с.
5. Соломін Євген. Телевізійні новини. Луганський досвід : Монографія. Ужгород: ФОП Береза А. Е., 2015. 209 с.
6. Соломін Є. О. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Теорія і методика журналістської творчості (телебачення)» для студентів спеціальності 061 «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Ужгород: ФОП Соломіна А. І., 2021. 35 с.
7. Стівенс М. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет / Пер. з англ. Н. Єгоровець. К : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. 407 с.
8. Холод О. М. Основи тележурналістики : курс лекцій. К. : КиМУ, 2012. 121 с.
9. Яковець А. В. Телевізійна жураналістика: теорія і практика: посібник. 2-ге вид., доповн. І переробл. К.: Вид. Дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 262 с

Допоміжна література

1. Богуславський О. «Визволення» веде до «Свободи»: внесок одного радіо в незалежність України, або Свобода як окраєць хліба. Телевізійна радіожурналістика. 2007. Вип. 7. С. 212–222.
2. Бідзіля Ю, Соломін Є., Толочко Н., Шаповалова Г., Шебештян Я. Медіа Закарпаття крізь призму етнотолерантності : Монографія. Ужгород: Гражда, 2019. 372 с.
3. Бурдые П. О телевидении и журналистике / Пер. с фр. Т. Анисимовой, Ю. Марковой; М.: Фонд научных исследований "Прагматика культуры", Институт экспериментальной социологии, 2002. 160 с.
4. Вальорска М. Агнешка. Діпфейк та дезінформація : практич. посіб. К. : Академія української преси; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
5. Дворянин Парасковія. Новини на регіональному телебаченні: навч. посібник.. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 262 с.
6. Десятник Г.О. Від задуму до екрана : тексти лекцій. К. : КНУ, 2015. 226 с
7. Лівін М. Сторітелінг для очей вух і серця. К.: Наш формат, 2020. 184 с.
8. Лісневська А. Мистецтво телевізійного репортажу : навч.-метод. посіб. для студ. з напрямку підготовки «Кіно-, телемистецтво» та «Тележурналістика»; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 190 с.
9. Освітні практики із запобігання інфодемії, або Як не ізолюватися від правди. Навчальний посібник. К.: АУП, Інтерньюз-Україна, ЦВП, 2020. 68 с.
10. Сташен Б. Мобільна журналістика: практичний посібник. К.: Центр вільної преси, 2021. 260 с.

11. Пенчук І. Л. Телебачення для дітей в Україні : монографія/ Запоріжжя: КПУ, 2011. 384 с.
12. Прімбс Штефан. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co. К.: Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. 198 с.
13. Фихтелиус Э. Новости. Сложное искусство работы с информацией. М.: МедиаМир, 2008. 200 с.
14. Як викладати журналістику конфлікту. Посібник для викладачів факультетів журналістики. К.: ГО «Український інститут медіа та комунікації», 2019. 112 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua>
2. Державний реєстр телерадіоорганізацій України. URL: <http://nrada.gov.ua>
3. Детектор медіа URL: <http://detector.media>
4. Медіаграмотність. URL: <http://osvita.mediasapiens.ua>
5. Медіаосвіта та медіаграмотність. URL: <https://www.aup.com.ua/mediaosv/portal-mediaosvita-ta-mediagramotnist>
6. Медіа-IQ. URL: <http://media-iq.tilda.ws/medialiteracy>
7. Про Інтернет. URL: <http://www.prointernet.in.ua>
8. Stop Fake. URL: <https://www.stopfake.org>
9. Fake off. URL: <http://fakeoff.org/uk>

Навчально-методичне видання

Соломін Євген Олександрович

**Методичні рекомендації до вивчення курсу
«Теорія і методика журналістської творчості (телебачення)»
для студентів спеціальності 061 «Журналістика»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**